

Miten muissa maissa torjutaan työperäistä hyväksikäyttöä?

Yksittäistapauksista rakenteellisten ongelmien selättämiseen

17.3.2026
Anniina Jokinen

HEUNI

TAUSTAA

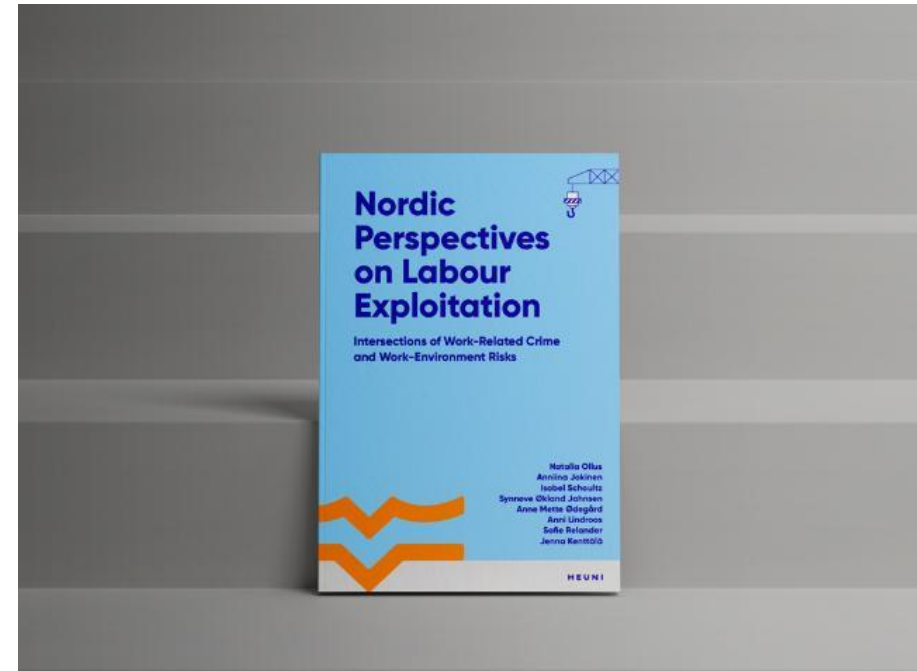
Mikä on HEUNI?

- YK:n yhteydessä toimiva Euroopan Kriminaalipolitiikan Instituutti toimii oikeusministeriön hallinnonalalla itsenäisenä ja riippumattomana virastona.
- Teemme soveltavaa tutkimusta, joka pyrkii aikaansaamaan yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja vahvistamaan haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden asemaa.
- Olemme työskennelleet ihmiskaupan ja työperäisen hyväksikäytön teemojen parissa 2000-luvun alkupuolelta.
- www.heuni.fi
- Julkaisut: [Publications](#) | [Heuni](#)

Aiemmat tutkimukset

- HEUNI on toteuttanut useita eri kansainvälisiä hankkeita, joka on mahdollistanut tiedon keruun myös muiden maiden käytännöistä työvoiman hyväksikäytön torjumiseksi.
- Anti-Trafficking Hub: raportti 5 EU-maan lainsäädännöstä työperäisen ihmiskaupan torjumiseksi (Alankomaat, Espanja, Italia, Ranska ja Suomi) vuonna 2025.
- Työelämärikollisuuden, työperäisen hyväksikäytön ja työympäristöriskien linkkejä Pohjoismaissa käsittelevä raportti vuonna 2025.
- Työperäisen hyväksikäytön uhrien pääsyä oikeuksiin Itämeren alueen maissa tarkasteleva raportti 2024.
- Selvitys TEM:lle työvoiman hyväksikäytön torjunnan menettelyistä kuudessa maassa 2021.

**Työperäinen hyväksikäyttö ja
ihmiskauppa perustuvat
taloudellisen voiton tavoitteluun
keinolla millä hyvänsä**

Ihmiskauppa ja hyväksikäyttö linkittyvät laajaan määrään eri rikoksia

Talousrikokset	Asiakirja- rikokset	Sosiaaliturvan väärinkäyttö	Veropetokset ja työnanta- jamaksujen välttely
Rahanpesu	Maksukortti- rikokset	Lahjonta	Kiristys ja kiskonta
Työlain- säädännön rikkomiset	Työturvalli- suusrikokset	Petos	Laittomien rekrytoin- timaksujen pyytäminen

Hyväksikäytöstä ihmiskauppaan

- Ihmiskaupan ja sen ns. rinnakkaisrikosten välinen etäisyys on suuri.
- Monissa maissa vakavaa työperäistä hyväksikäyttöä ei välttämättä käsitellä ihmiskauppanimikkeellä, vaan erilaisina työ- ja sosiaalirikoksina tai -rikkeinä.
- Suomessa kiskonta ja törkeä kiskonta työelämässä korvaamassa kiskonnantapaisten työsyryjinnän.
- Ihmiskaupan uhreilla on parempi pääsy oikeuksiin ja erityispalveluilla kuin muiden rikosten uhreilla.
- Esim. Norjassa palkkavarkaus kriminalisoitu → harva tapaus etenee tutkintaan ja syytteeseen.

Käytäntöjä muista maista

Työsuojelun rooli

Työsuojeluviranomaisilla on **vaihteleva toimivalta puuttua** työvoiman hyväksikäyttöön → hyväksikäytön tunnistaminen, tiedon jakaminen työntekijöille, työnantajien sanktiointi

Alankomaissa ja Belgiassa työsuojelulla on mandaatti **tutkia työperäistä ihmiskauppaa**.

Iso-Britanniassa Gangmasters and Labour Abuse Authority (GLAA) torjuu ja tutkii työvoiman hyväksikäyttöä Englannissa ja Walesissa mm. **tiedustelu- ja data-analytiikan avulla**.

Alankomaissa, Norjassa ja Tanskassa työsuojelu voi tehdä **tarkastuksia myös kotitalouksissa**.

Hallinnolliset sanktiot – Hollanti

Hollannissa työsuojeluviranomaisilla on mahdollisuus määrätä hallinnollisia sanktioita työnantajille alipalkkauksesta.

Alipalkkauksesta voidaan määrätä jopa 10 000 € sakko per työntekijä.

Vähimmäislomakorvauksen alittamisesta voidaan määrätä 2 000 € sakko per työntekijä.

Työsuojeluviranomaiset laskevat työntekijälle kuuluvat takautuvat palkat sovellettavan työehtosopimuksen tai minimipalkan mukaisen normaalin työviikon perusteella.

Painostuskeinona viranomainen voi määrätä työnantajan maksamaan 500 € per työntekijä per päivä, jokaiselta päivältä jolloin työntekijälle ei makseta palkkasaatavia. Päiväsakon enimmäismäärä on 40 000 € per työntekijä.

Palkkasaatavat – Belgia

Belgian työsuojeluviranomaiset voivat määrätä työnantajan maksamaan palkkasaatavat välittömästi tarkastuksen aikana (“on the spot payments”).

Menettely edellyttää, että kaikki osapuolet suostuvat, paikalla on todistaja ja maksu kirjataan virallisesti. Lisäksi työnantajalle annetaan myös virallinen varoitus.

Tarkastajat voivat vaatia maksamaan jopa kolmen kuukauden palkat → 3kk työsuhteen oletus, ellei työnantaja pysty todistamaan lyhyempää kesto.

Belgian Deposit and Consignment Fund -järjestelmä mahdollistaa takaisin saatujen palkkojen tallettamisen valtion rahastoon tilanteissa, joissa työntekijää ei tavoiteta tai hänellä ei ole pankkitiliä. Varat säilytetään 30 vuotta, ja työntekijälle toimitetaan ohjeet niiden hakemiseksi eri kielillä.

Anti-Wage and Social Dumping laki - Itävalta

Itävallan Anti-Wage laki velvoittaa työnantajat noudattamaan lakisääteisiä ja työehtosopimukseen perustuvia vähimmäispalkkoja; alipalkkauksesta voidaan määrätä tuntuvia hallinnollisia sanktioita.

Palkkatietojen puutteesta, alipalkkauksesta tai tarkastusten kiertämisestä voidaan määrätä jopa 40 000 euron hallinnollinen sakko, ja yrityksen toimintaa voidaan rajoittaa, jos rikkomukset jatkuvat.

Rikkomusten tehokkaaseen valvontaan viranomaisilla on käytössään laajennetut turvaamistoimet, kuten väliaikainen vakuus (raha tai omaisuus) sekä maksujen jäädyttäminen urakoitsijalle tai käyttäjäyritykselle, jotta sakot saadaan perittyä.

Työriitakomitea – Viro

Virossa **työriitakomitea on rikos- tai siviiliprosessia nopeampi väylä** ratkoa työntekijän ja työnantajan välisiä kiistoja.

Työntekijöiden komitealle jättämät **hakemukset koskevat useimmiten maksamattomia palkkoja**. Saatavia tulee periä kolmen vuoden sisällä palkkojen eräntymisestä.

Työriitakomitean on pyrittävä käsittelemään kiista **45 päivän kuluessa** siitä, kun se on päättänyt ottaa tapauksen ratkaistavakseen. **Käsittely on maksutonta riidan osapuolille**, ja jos jompikumpi osapuolista on eri mieltä päätöksen kanssa, he voivat viedä asian oikeuteen.

Oikeusavustajan palkkaaminen työriitakomitean käsittelyä varten ei ole välttämätöntä, ja esimerkiksi **uhrien tukipalvelut voivat auttaa tarvittavien lomakkeiden täyttämisessä sekä näytön kokoamisessa**.

Mitä ratkaisuja voidaan tunnistaa?

Hallinnollisen torjunnan vahvistaminen

Hallinnollinen torjunta täydentää rikoslain mahdollisuuksia puuttua työvoiman hyväksikäyttöön.

Tämä tarkoittaa esimerkiksi riskitoimijoiden tunnistamista lupaprosesseissa, rekisteröinneissä ja julkisissa hankinnoissa ennen kuin toiminta ehtii kehittyä vakaviksi rikoksiksi, kuten ihmiskaupaksi.

Hallinnollista torjuntaa voidaan vahvistaa laajentamalla viranomaisten yhteistyötä yli perinteisen lainvalvonnan, kuten hyödyntämällä työ-, lupa-, maahanmuutto-, vero- ja terveystorjuntaviranomaisten toimivaltuuksia.

Monialainen valvonta ja oma-aloitteisen tiedonvaihdon vahvistaminen viranomaisten välillä vaikeuttaa laillisten rakenteiden hyväksikäyttöä

Tehokkaat hallinnolliset keinot – esimerkiksi luvan peruuttaminen, tukien epääminen, rekisteristä poistaminen tai hankinnoista sulkeminen – haittaavat konkreettisesti hyväksikäyttöön perustuvaa liiketoimintamallia, jolloin toiminnan jatkaminen käy taloudellisesti tai operatiivisesti vähemmän kannattavaksi

Suosituksset

Tarvitsemme tehokkaampia keinoja **sanktoida hyväksikäyttöön turvautuvia yrityksiä** → **sakot ja laiminlyöntimaksut esim. väärän tiedon antamisesta, puutteista raportoinnissa.**

Työntekijöillä tulee olla **matalan kynnyksen keinoja palkkasaataviensa saamiseksi.**

**Viranomaisten resurssit eivät riitä
ilmiön torjumiseen vaan tarvitaan
proaktiivisia toimia kaikilta
yhteiskunnan toimijoilta.**

HEUNIn ihmiskauppatutkimus 2009–2026

- Ihmiskauppa seksuaalista hyväksikäyttötarkoitusta varten ([2009](#))
- Ehdoilla millä hyvänsä –tutkimus työperäisestä ihmiskaupasta ([2011](#))
- Ravintola- ja siivousalatutkimus ja ohjeistus työnantajille ja rekrytointiin ([2013](#) / [2014](#))
- Ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttö yhteisörikoksena ja rakenteellisena ongelmana – Natalia Olluksen väitöskirja ([2016](#))
- Opas yrityksille ja työnantajille riskienhallintaan erityisesti alihankintaketjuissa ([2018](#))
- Tuntematon tulevaisuus – ihmiskaupan uhrien auttamislain toimivuus ([2018](#))
- Kontrolli, hyväksikäyttö ja uhrien toimijuus ([2019](#))
- Lapsiin ja nuoriin kohdistuva ihmiskauppa Suomessa ([2019](#))
- Työperäisen hyväksikäytön liiketoimintamalli ([2019](#))
- Työperäisen ihmiskaupan paljastaminen: Tutkintaopas ([2020](#))
- UNODC Issue Paper: Ihmiskaupan ja pakkoavioliiton linkit ([2020](#))
- Työkalupakki yrityksille työperäisen ihmiskaupan ja hyväksikäytön ennaltaehkäisemiseksi ([2020](#))
- Ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön torjunta kuudessa maassa ([2021](#))
- Hyväksikäytöstä reiluun työelämään ([2021](#))
- Katsaus työperäisen ihmiskaupan vastaiseen toimintaan ([2022](#))
- Alipalkkausselvitys ([2023](#))
- Harkinta-aikaselvitys ([2023](#))
- Hyväksikäytön kirjo ([2023](#))
- Pakkoavioliittoja käsittelevä työpakki ([2024](#)) ja hyvien käytänteiden opas ([2024](#))
- INTEGRATE raportti ([2025](#)) ja tarkastuslista ([2025](#))
- Study on the concept of trafficking in human beings for the purpose of labour exploitation ([2025](#))
- Lasten rikollisessa toiminnassa hyväksikäytön linkit ihmiskauppaan ([2026](#)).
- Opiskelijoiden hyväksikäyttöriskeihin keskittyvä selvitys (2026).

Kiitos!

Anniina Jokinen

Anniina.jokinen@om.fi

 [@Jokinen_A](#)

 [@heuni_institute](#)

 [@heuni_institute](#)

 www.heuni.fi

HEUNI

The European Institute for
Crime Prevention and Control,
affiliated with the United Nations

